

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 36, Nisan 2019, s. 582-596

ISSN: 2149-0821 Doi Number:<http://dx.doi.org/10.16990/SOBIDER.4975>

Zübeyde YEREBATAN

Gençlik ve Spor Bakanlığı - Yalova Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Sportif Eğitim

Uzmanı, zubeyde_akuzum@hotmail.com

Serap MUNGAN AY

BASKETBOL KLASMAN HAKEMLERİNİN KARAR VERME STİLLERİ DÜZEYLERİNİN BAZI DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE İNCELENMESİ

Özet

Bu araştırma, basketbol hakemlerinin karar verme stilleri tespiti, bazı demografik değişkenler doğrultusunda incelenmesi ve aralarındaki ilişkilerin belirlenmesi amacı ile yapılmıştır. Betimsel model kullanılan araştırmada veri toplama aracı olarak karar verme stilleri Mann ve Ark (1998) tarafından geliştirilen “Melbourne Karar Verme Ölçeği” kullanılarak ve araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi ve Görüş Formu kullanılarak veri toplama aracı olarak belirlenmiştir. Araştırmanın örneklem grubunu basit tesadüfi yöntemle belirlenen 238 gönüllü katılımcı oluşturmaktadır. Verilerin analizinde, öncelikle Kolmogorov Smirnov sınaması yapılmış, verilerin normal dağılım gösterdikleri tespit edilmiş, sonrasında ise istatistiki yöntem olarak frekans, yüzde dağılımları, ikili gruplarda fark analizi için t testi, çoklu gruplarda fark analizi için Tek yönlü varyans analizi ve ilişkiyel tespitler için Pearson Ki Kare Korelasyon analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre karar vermede öz saygı ve karar verme stillerine bakıldığında; buldukları medeni durum, klasman hakemlik yılı, hakemlik yılı ve aylık gelir düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0,05$).

Anahtar Kelimeler: Spor, Basketbol, Hakem, Karar verme stili

INVESTIGATION STYLES OF DECISION MAKING OF BASKETBALL CLASSIFICATION REFEREES ACCORDING TO SOME DEMOGRAPHIC VARIABLES

Abstract

This research was carried out to determine the decision-making styles of basketball referees, to examine them according to some demographic variables and to determine the relationships between them. In descriptive model research, Decision-making styles is determined by using “Melbourne Decision-Making Scale” developed by Mann et al. (1998) and Personal Information and Opinion Form which was developed by the researcher were used as data gathering tools. The sample group of the study consisted of 238 volunteer participants who were determined by simple random method. Percentage and frequency methods were used to determine the demographic characteristics of the referees, and Kolmogorov-Smirnov normality test has been executed to determine the data distribution. Following the confirmation of the data’s relevance to the parametric test, t test and One- way ANOVA tests were executed to determine the significant difference. Pearson's Chi Square Correlation analysis was used for relational determinations. According to the results of the analysis, self-esteem and decision-making styles in decision making; Significant differences were found in the marital status, ranking refereeing year, refereeing year and monthly income levels ($p < 0.05$).

Keywords: Sports, Basketball, Referee, Decision-Making style

GİRİŞ

Spor en dar ve geniş anlamları ile insan ve toplumun hem yaşamında hem de sağlığında yer tutan bir olaylar bütünüdür. Günümüzde spor, kitlelerin ilgisini çeken, hayatın bütün alanlarıyla ilişkili insani bir etkinlik olarak karşımıza çıkmaktadır (Akınalp ve Ay, 2017:1).

Sporun sözlük anlamı; of, desport, Disport sözcüklerinin kısaltılması “oyun, oyalanma, işten uzaklaşma” anlamına gelmektedir. Dünyanın ne güzel uğraşı anlamına gelen ve ‘cum grano salis’ olarak ifade edilen spor kavramı, orta çağ Latincesinde ‘dispotare’ ve ‘deportare’ kelimelerinden türetilmiştir. Bu iki Latince kavram, hareket etme, eylemde bulunma, filde olma gibi anlamları içermektedir. Zaten bu iki kavram iyice analiz edildiğinde; bu kavramların içinde spor, sport ya da port şeklinde oluşumları görmek mümkün olmaktadır. Aslında İngilizcede ‘departure’ kelimesinin karşılığı olarak da ‘hareket, hareket etme’ kullanılmaktadır (Balçioğlu, 2003: 128). Dilimizde ‘depar’ kelimesi de ‘hızlı koşma’ anlamında uzun yıllar kullanılmış ve halen kullanılmaktadır.

Şöhretini tüm dünyaya taşıyarak ülkemizde ve dünyada milyonlarca uygulayıcısı ve seyircisi olan spor, son zamanlarda başarı odaklı olarak kazanmayı ve kaybetmeyi simgelemiştir. Bu olgu içerisinde yer alan basketbol öncelikle Avrupa’da ve ülkemizde hızla yayılmakta olan, ilgi duyulan ve sevilen spor dalları arasında yer almaktadır.

Sportif oyunlarda oyuncular, seyirciler, hakemler ve yöneticiler bir zincirin birbirinden ayrılmaz halkalarını oluştururlar. Bu öğelerin her biri şüphesiz çok önemlidir. Özellikle sporcularla beraber sahada mücadele veren ve o müsabakanın kaderini elinde bulunduran hakemler sporun

en temel ögesidir. Hakem sözcüğünün İngilizce anlamı ‘referee’dir. Bu kelimenin kökeni bu dilde ‘başvurmak’ sözcüğünden gelmektedir. Bu sonuçla hakem şüphe durumunda danışılacak bireydir.

Hakem, güçlü bir karaktere, emin ve sakinleştirici bir kişiliğe sahip olmalıdır. Hakem, keskin bir önseziye, kusursuz bir değerlendirmeye ve ani kararlar için devamlı bir şekilde bilinçlenmeye yönelmelidir. Hakem, yüksek derecede dürüst ve önceden koşullanmama düşüncesine sahip olmalı, objektif bir yapıya sahip olmalıdır. Hakem, insanların kişilik yapıları ve tepkileri hakkında gelişmiş bir potansiyele sahip olmalıdır. Hakem, her müsabakanın sonunda özeleştirisini yapabilecek sağlam bir akıl ve mantık sahibi olmalıdır. Hakem, çağdaş bir yaşam tarzına, düşünce ve pratiğine sahip olmalıdır. Hakem, kendisine güvenmeli, komplekslerden arınmalı, yüksek ve ideal amaçlı bir yapıya sahip olmalıdır. Hakem, aşırı hırs ve maddi kazanç hevesi nedeniyle ortaya çıkacak çirkin oyun ve entrikalardan uzak durmalıdır.

Hakem, yeteneklerine uygun bir meslek seçmeli, mesleğini sevmeli ve meslek disiplinine bağlı kalmalıdır. Hakemlik çok yönlü geliştirilmiş bir kişilik yapısı ister. O kişinin mesleğinde ve sosyal yaşamında da dikkat, düzen ve başarı ister (MHK, 1997).

Hakem, ‘bir anlaşmayı çözmek, bir tartışmayı yatıştırmak için taraflarca seçilmiş kimse’ olarak tanımlanabilir. Başka bir deyişle basketbol hakemliği; basketbol oyun kurallarını iyi bilen ve saha içerisinde uygulayabilen, tarafsız ve objektif kişiliği ile saha içinde ve saha dışında sporculara örnek olan kişi olarak tanımlanır. Bir başka deyişle müsabaka içerisindeki oyun kurallarını uygulayıcı, düzenleyen ve anlaşmazlıkları çözümlen tek yetkili kişi olarak adlandırılır.

Araştırmamızda basketbol hakemleri; “cinsiyet, medeni hal, klasman türü, klasman hakemlik yılı, hakemlik yılı ve gelir düzeyleri” gibi değişkenler açısından test edilmiştir. Bu çalışmada farklı klasmandaki basketbol hakemlerinin bazı değişkenlere göre karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu düşüncesinden yola çıkarak, farklı klasmanlardaki basketbol hakemlerinin karar verme stilleri incelenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Grubu: Araştırmada ilişkisel tarama Modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde olasılıksız örneklem yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini; evreni temsil eden, Türkiye ‘deki 2017-2018 sezonu, vizeli 238 basketbol klasman hakemi oluşturmaktadır. Bu 238 hakemin 204 ‘ü erkek, 34’ü ise kadın hakemdir.

Veri Toplama Aracı: Araştırmanın amacına yönelik olarak elde edilmek istenen verilerin toplanmasında anket tekniği kullanılmıştır. Faydalanılan anket formu 3 bölümden oluşmaktadır. Farklı klasmanlarda bulunan basketbol hakemleri bağımsız değişkenleri ile ilgili bilgi toplamak amacıyla basketbol hakemlerine uygulanan “Kişisel Bilgi Formunun” yanı sıra “Melbourne Karar Verme Ölçeği” kullanılarak anket oluşturulmuştur. Melbourne Karar Verme Ölçeği iki kısma ayrılmaktadır. I. kısım: Karar vermede özsaygıyı (kendine güven) belirlemeyi amaçlamaktadır. Altı maddeden oluşmakta ve üç maddesi düz, üç maddesi ters yönde puanlanmaktadır. Puanlama maddelere verilen “Doğru” yanıtı 2 puan, “Bazen Doğru” yanıtı 1 puan, “Doğru Değil” yanıtı 0 puan şeklinde yapılmaktadır. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 12’dir. Yüksek puanlar karar vermede özsaygının yüksek olduğunun göstergesidir. II.

Kısım ise 22 maddeden oluşmakta ve karar verme stillerini ölçmektedir. Dört alt faktörü bulunmaktadır.

Verilerin Analizi: Verilerin değerlendirilmesi aşamasında anketlerden elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences 25.0) programında analiz edilmiştir. Verilerin frekans ve yüzde dağılımları analiz edildikten sonra normal dağılım gösterip göstermediklerini belirlemek için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmış ve verilerin normal dağılmadığı görülmüştür. Normal dağılan verilerin analizinde 2'li gruplara Student t testi, 3 ve üstü gruplara ise tek yönlü varyans analizi testleri uygulanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1: Hakemlerin Demografik Özellikleri

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	34	14,3
	Erkek	204	85,7
Medeni Durumu	Bekâr	162	68,0
	Evli	76	32,0
Klasman Türü	A klasman	28	11,8
	B klasman	57	23,9
	C klasman	153	64,3
Hakemlik Yılı	1-3 yıl	29	12,2
	4-6 yıl	89	37,4
	7 yıl ve üzeri	120	50,4
Gelir Düzeyi	1000 TL ve altı	45	18,9
	1001-2000 TL	45	18,9
	2001-3000 TL	47	19,7
	3001-4000 TL	42	17,6
	4001 TL ve üzeri	59	24,8

Tablo 1’de hakemlerin demografik özelliklerine ait frekans ve yüzde değerleri verilmiştir. Tablo 1’e göre hakemlerin, %14,3’ü (n=34) kadın, %85,7’si (n=204) erkektir. Araştırmaya katılan

basketbol hakemlerinin eğitim durumları, %2,5'inin (n=6) lise ve denge okulu iken, %5,9'unun (n=14) ön lisans, %71,4'ünün (n=170) lisans, %20,2'sinin (n=48) ise lisansüstüdür. Araştırmaya katılan basketbol hakemlerinin medeni durumları, %68,0'inin (n=162) bekâr iken, %32,0'sinin (n=76) evlidir. Araştırmaya katılan basketbol hakemlerin klasmanları, %11,8'inin (n=28) A klasman iken, %23,9'unun (n=57) B klasman, %64,3'ünün (n=153) ise C klasmandır. Araştırmaya katılan basketbol hakemlerinin, %12,2'si (n=29) 1-3 yıldır hakemlik yapıyor iken, %37,4'ü (n=89) 4-6 yıl, %50,4'ü (n=120) ise 7 yıl ve üzeridir yapmaktadır. Son olarak, hakemlerin aylık gelirleri, %18,9'unun (n=45) 1000 TL ve altı iken, %18,9'unun (n=45) 1001-2000 TL, %19,7'sinin (n=47) 2001-3000 TL, %17,6'sının (n=42) 3001-4000 TL, %24,8'inin (n=59) 4001 TL ve üzeridir.

Tablo 2. Basketbol Hakemlerinin Klasman Hakemlik Yılı Durumuna Göre Dağılımı

	Min-Max (Medyan)	Ort±SD
Klasman Hakemlik yılı	1-57 (14)	18,33±13,78

Tablo 2'e göre klasman hakemlik yılları 1 ile 57 arasında değişmekte olup, ortalama 18,33±13,78 yıldır.

Cinsiyet ile Melbourne Karar Verme Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkisi:

Karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri puanlarının, cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesine yönelik yapılan bağımsız çift örneklem t testi analiz sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyete Göre Melbourne Karar Verme Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Değerlendirilmesi

		Cinsiyet		^a p
		Kadın (n=34)	Erkek (n=204)	
Öz Saygı (Kendine Güven)	Ort±SD	1,00±0,18	1,05±0,19	0,192
	Min-Max (Medyan)	0,67-1,5 (1)	0,5-2 (1)	
Dikkatli Karar Verme Stili	Ort±SD	1,71±0,28	1,72±0,29	0,750
	Min-Max (Medyan)	1,17-2 (1,83)	0,5-2 (1,83)	
Kaçıngan Karar Verme Stili	Ort±SD	0,49±0,38	0,46±0,42	0,718
	Min-Max (Medyan)	0-1,33 (0,33)	0 - 2 (0,33)	
Erteleyici Karar Verme Stili	Ort±SD	0,57±0,39	0,54±0,43	0,737
	Min-Max (Medyan)	0-1,6 (0,4)	0-1,8 (0,6)	

Basketbol Klasman Hakemlerinin Karar Verme Stilleri Düzeylerinin Bazı Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi

Panik Karar Verme Stili	<i>Ort±SD</i>	0,51±0,4	0,45±0,45	0,436
	<i>Min-Max (Medyan)</i>	0-1,6 (0,6)	0-1,8 (0,4)	
Gemel Karar Verme	<i>Ort±SD</i>	1,14±0,25	1,12±0,3	0,736
	<i>Min-Max (Medyan)</i>	0,64-1,77 (1,14)	0,59-2,32 (1,09)	

Tablo 3’te farklı klasmandaki basketbol hakemlerinin cinsiyet değişkenlerine göre, karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri ölçeği puanlarına ilişkin Student t testi sonuçları incelendiğinde, öz saygı (kendine güven), dikkatli karar verme stili, kaçınan karar verme stili, erteleyici karar verme stili, panik karar verme stili ve genel karar verme alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Medeni Durum ile Melbourne Karar Verme Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki:

Karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri puanlarının, medeni durum değişkenlerine göre incelenmesine yönelik yapılan Student t analiz sonuçları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Medeni Durum Göre Melbourne Karar Verme Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Değerlendirilmesi

		<i>Medeni Durum</i>		<i>a</i> _p
		<i>Evli (n=76)</i>	<i>Bekâr (n=162)</i>	
Öz Saygı (Kendine Güven)	<i>Ort±SD</i>	1,04±0,15	1,04±0,2	0,796
	<i>Min-Max (Medyan)</i>	0,67-1,5 (1)	0,5-2 (1)	
Dikkatli Karar Verme Stili	<i>Ort±SD</i>	1,68±0,3	1,74±0,28	0,100
	<i>Min-Max (Medyan)</i>	1-2 (1,67)	0,5-2 (1,83)	
Kaçınan Karar Verme Stili	<i>Ort±SD</i>	0,35±0,39	0,52±0,41	0,002**
	<i>Min-Max (Medyan)</i>	0-1,83 (0,17)	0-2 (0,5)	
Erteleyici Karar Verme Stili	<i>Ort±SD</i>	0,45±0,42	0,59±0,42	0,014*
	<i>Min-Max (Medyan)</i>	0-1,6 (0,4)	0-1,8 (0,6)	
Panik Karar Verme	<i>Ort±SD</i>	0,34±0,41	0,51±0,46	0,008**

Basketbol Klasman Hakemlerinin Karar Verme Stilleri Düzeylerinin Bazı Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi

<i>Stili</i>	<i>Min-Max</i> (<i>Medyan</i>)	0-1,6 (0,2)	0-1,8 (0,4)
	<i>Ort±SD</i>	1,03±0,29	1,17±0,29
<i>Gemel Karar Verme</i>	<i>Min-Max</i> (<i>Medyan</i>)	0,59-2,05 (0,95)	0,68-2,32 (1,14)
			0,001**

Tablo 4' e göre, Medeni duruma göre öz saygı (kendine güven) ve dikkatli karar verme stil boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Bekâr olguların kaçınan karar verme stili alt boyut puanın, evli olgulardan yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,002$; $p<0,01$). Bekâr olguların erteleyici karar verme stili alt boyut puanın, evli olgulardan yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,002$; $p<0,01$). Bekâr olguların panik karar verme stili alt boyut puanın, evli olgulardan yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,002$; $p<0,01$). Bekâr olguların genel karar verme stili alt boyut puanın, evli olgulardan yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,002$; $p<0,01$).

Klasman Türü ile Melbourne Karar Verme Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkisi:

Karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri puanlarının, cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesine yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi analiz sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Klasman Türü Durumuna Göre Melbourne Karar Verme Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Değerlendirilmesi

		<i>Klasman Türü</i>			
		<i>A klasman</i>	<i>B klasman</i>	<i>C klasman</i>	
		(<i>n=28</i>)	(<i>n=57</i>)	(<i>n=153</i>)	<i>c_p</i>
<i>Öz Saygı (Kendine Güven)</i>	<i>Ort±SD</i>	1,01±0,11	1,07±0,16	1,04±0,21	0,190
	<i>Min-Max</i> (<i>Medyan</i>)	0,67-1,17 (1)	0,83-1,5 (1)	0,5-2 (1)	
<i>Dikkatli Karar Verme Stili</i>	<i>Ort±SD</i>	1,71±0,24	1,68±0,31	1,74±0,29	0,565
	<i>Min-Max</i> (<i>Medyan</i>)	1,17-2 (1,83)	1-2 (1,67)	0,5-2 (1,83)	
<i>Kaçınan Karar Verme Stili</i>	<i>Ort±SD</i>	0,24±0,23	0,39±0,44	0,54±0,41	0,202
	<i>Min-Max</i>	0-0,67 (0,25)	0-1,83 (0,33)	0-2 (0,5)	

		<i>(Medyan)</i>			
Erteleyici Karar Verme Stili	<i>Ort±SD</i>	0,41±0,42	0,55±0,39	0,57±0,43	0,424
	<i>Min-Max (Medyan)</i>	0-1,4 (0,2)	0-1,6 (0,6)	0-1,8 (0,6)	
Panik Karar Verme Stili	<i>Ort±SD</i>	0,24±0,29	0,44±0,48	0,5±0,45	0,309
	<i>Min-Max (Medyan)</i>	0-1 (0,1)	0-1,8 (0,4)	0-1,8 (0,4)	
Gemel Karar Verme	<i>Ort±SD</i>	0,94±0,21	1,09±0,3	1,17±0,29	0,338
	<i>Min-Max (Medyan)</i>	0,59-1,36 (0,91)	0,59-2,05 (1,05)	0,64-2,32 (1,14)	

Tablo 5 incelendiğinde, Klasman türüne göre öz saygı (kendine güven), dikkatli karar verme stili, kaçınan karar verme stili, erteleyici karar verme stili, panik karar verme stili ve genel karar verme alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Klasman Hakemlik Yılı ile Melbourne Karar Verme Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkisi:

Karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri puanlarının, Klasman Hakemlik yılı değişkenine göre incelenmesine yönelik yapılan Pearson Ki-kare analiz sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Klasman Hakemlik Yılı Durumuna Göre Melbourne Karar Verme Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Değerlendirilmesi

	Klasman Hakemlik Yılı	
	<i>r</i>	<i>p</i>
<i>Öz Saygı (Kendine Güven)</i>	-0,061	0,347
<i>Dikkatli Karar Verme Stili</i>	-0,57	0,378
<i>Kaçınan Karar Verme Stili</i>	-0,195	0,003**
<i>Erteleyici Karar Verme Stili</i>	-0,050	0,446
<i>Panik Karar Verme Stili</i>	-0,181	0,005**
<i>Gemel Karar Verme</i>	-0,199	0,002**

Tablo 6’ e göre, klasman hakemlik yılı ile özsaygı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki görülmemektedir ($p=0,347$; $p>0,05$).

Klasman hakemlik yılı ile dikkatli karar verme stili arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki görülmemektedir ($p=0,378$; $p>0,05$).

Klasman hakemlik yılı ile genel güven düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki görülmemektedir ($p=0,284$; $p>0,05$).

Klasman hakemlik yılı değişkenine göre kaçınan karar verme stili, panik karar verme stili ve genel karar verme alt boyutlarında istatistiksel olarak bir ilişki olup, bu değişkenler arasındaki ilişki negatif yönde ve düşük seviyededir.

Hakemlik Yılı ile Melbourne Karar Verme Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkisi:

Karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri puanlarının, hakemlik yılı değişkenine göre incelenmesine yönelik yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Hakemlik Yılı Durumuna Göre Melbourne Karar Verme Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Değerlendirilmesi

		<i>Hakemlik Yılı</i>			
		<i>1-3 yıl</i>	<i>4-6 yıl</i>	<i>7 yıl ve üzeri</i>	
		<i>(n=29)</i>	<i>(n=89)</i>	<i>(n=120)</i>	<i>ε p</i>
<i>Öz Saygı</i> <i>(Kendine Güven)</i>	<i>Ort±SD</i>	1,09±0,3	1,03±0,19	1,03±0,15	0,356
	<i>Min-Max</i> <i>(Medyan)</i>	0,67-2 (1)	0,5-1,67 (1)	0,67-1,5 (1)	
<i>Dikkatli Karar</i> <i>Verme Stili</i>	<i>Ort±SD</i>	1,74±0,21	1,74±0,31	1,7±0,29	0,635
	<i>Min-Max</i> <i>(Medyan)</i>	1,33-2 (1,67)	0,5-2 (1,83)	0,67-2 (1,83)	
<i>Kaçınan Karar</i> <i>Verme Stili</i>	<i>Ort±SD</i>	0,61±0,52	0,52±0,37	0,39±0,41	0,010*
	<i>Min-Max</i> <i>(Medyan)</i>	0-2 (0,33)	0-1,83 (0,5)	0-1,83 (0,33)	
<i>Erteleyici Karar</i> <i>Verme Stili</i>	<i>Ort±SD</i>	0,63±0,52	0,53±0,38	0,54±0,43	0,497
	<i>Min-Max</i> <i>(Medyan)</i>	0-1,8 (0,6)	0-1,8 (0,6)	0-1,6 (0,6)	
<i>Panik Karar</i> <i>Verme Stili</i>	<i>Ort±SD</i>	0,57±0,54	0,48±0,43	0,37±0,42	0,013*
	<i>Min-Max</i>	0-1,8 (0,4)	0-1,8 (0,4)	0-1,6 (0,2)	

		<i>(Medyan)</i>			
Gemel Karar Verme	<i>Ort±SD</i>	1,24±0,39	1,16±0,27	1,07±0,28	
	<i>Min-Max</i>	0,82-2,32	0,68-2,23	0,59-2,05	0,008**
	<i>(Medyan)</i>	(1,14)	(1,14)	(1,05)	

Tablo 7 incelendiğinde, hakemlik yılına göre öz saygı (kendine güven), dikkatli karar verme stili ve erteleyici karar verme stili alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Hakemlik yılına göre kaçınan karar verme stili alt boyut puanı istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,010$; $p<0,05$). Yapılan ikili karşılaştırmalara göre 1-3 yıldır hakemlik yapanların kaçınan karar verme stili alt boyut puanının, 7 yıl ve üzeridir hakemlik yapanlardan yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,009$; $p<0,01$). Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Hakemlik yılına göre panik karar verme stili alt boyut puanı istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,013$; $p<0,05$). Yapılan ikili karşılaştırmalara göre 1-3 yıldır hakemlik yapanların panik karar verme stili alt boyut puanının, 7 yıl ve üzeridir hakemlik yapanlardan yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,006$; $p<0,01$). Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Hakemlik yılına göre genel karar verme stili alt boyut puanı istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,008$; $p<0,01$). Yapılan ikili karşılaştırmalara göre 1-3 yıldır hakemlik yapanların genel karar verme stili alt boyut puanının, 7 yıl ve üzeridir hakemlik yapanlardan yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,003$; $p<0,01$). Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Gelir Düzeyi ile Melbourne Karar Verme Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkisi:

Karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri puanlarının, gelir düzeyi değişkenine göre incelenmesine yönelik yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçları Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Melbourne Karar Verme Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Değerlendirilmesi

		Aylık Gelir					
		1000 TL ve altı	1001-2000 TL	2001-3000 TL	3001-4000 TL	4000 TL ve üzeri	
		(n=45)	(n=45)	(n=47)	(n=42)	(n=32)	^cp
Öz Saygı (Kendine Güven)	<i>Ort±SD</i>	0,99±0,19	1,07±0,22	1,11±0,2	1,03±0,18	1,01±0,14	
	<i>Min-Max</i>	0,5-1,5	0,83-1,83	0,83-2	0,83-1,67	0,67-1,5	0,016*
	<i>(Medyan)</i>	(1)	(1)	(1,17)	(1)	(1)	

Basketbol Klasman Hakemlerinin Karar Verme Stilleri Düzeylerinin Bazı Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi

Dikkatli	<i>Ort±SD</i>	1,76±0,28	1,73±0,28	1,68±0,32	1,76±0,23	1,69±0,32	
Karar Verme Stili	<i>Min-Max</i> <i>(Medyan)</i>	1-2 (1,83)	0,5-2 (1,83)	0,67-2 (1,83)	1,17-2 (1,83)	1-2 (1,83)	0,566
Kaçıngan	<i>Ort±SD</i>	0,53±0,35	0,54±0,44	0,56±0,4	0,38±0,49	0,34±0,36	
Karar Verme Stili	<i>Min-Max</i> <i>(Medyan)</i>	0-1,17 (0,5)	0-2 (0,5)	0-1,67 (0,5)	0-1,83 (0,25)	0-1,5 (0,33)	0,019*
Erteleyici	<i>Ort±SD</i>	0,56±0,42	0,57±0,44	0,6±0,42	0,52±0,43	0,51±0,42	
Karar Verme Stili	<i>Min-Max</i> <i>(Medyan)</i>	0-1,6 (0,4)	0-1,6 (0,6)	0-1,8 (0,6)	0-1,8 (0,6)	0-1,4 (0,4)	0,806
Panik Karar Verme Stili	<i>Ort±SD</i>	0,52±0,38	0,52±0,43	0,54±0,48	0,39±0,5	0,34±0,42	
Karar Verme Stili	<i>Min-Max</i> <i>(Medyan)</i>	0-1,6 (0,6)	0-1,8 (0,4)	0-1,8 (0,4)	0-1,8 (0,2)	0-1,6 (0,2)	0,086
Gemel Karar Verme	<i>Ort±SD</i>	1,15±0,23	1,18±0,32	1,21±0,31	1,09±0,35	1,03±0,25	
Karar Verme Stili	<i>Min-Max</i> <i>(Medyan)</i>	0,77-1,82 (1,14)	0,64-2,27 (1,18)	0,68-2,32 (1,14)	0,73-2,23 (0,95)	0,59-1,64 (1)	0,013*

Tablo 8 incelendiğinde, gelir durumuna göre dikkatli karar verme stili, erteleyici karar verme stili ve panik karar verme alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Gelir durumuna göre öz saygı (kendine güven) alt boyut puanı istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,016$; $p<0,05$). Yapılan ikili karşılaştırmalara göre 1000 TL ve altı gelire sahip hakemlerin öz saygı (kendine güven) alt boyut puanının 2001-3000 TL gelire sahip hakemlerden yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,004$; $p<0,01$). Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Gelir durumuna göre kaçıngan karar verme stili alt boyut puanı istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,019$; $p<0,05$). Yapılan ikili karşılaştırmalara göre 1000 TL ve altı gelire sahip hakemlerin kaçıngan karar verme stili alt boyut puanının 3001-4000 TL ($p=0,003$) ve 4001 TL ve üzeri ($p=0,005$) gelire sahip hakemlerden yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,01$). Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Gelir durumuna göre genel karar verme stili alt boyut puanı istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,013$; $p<0,05$). Yapılan ikili karşılaştırmalara göre 2001-3000 TL gelire sahip hakemlerin kaçıngan karar verme stili alt boyut puanının 3001-4000 TL ($p=0,007$) ve 4001 TL ve üzeri ($p=0,009$) gelire sahip hakemlerden yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı

bulunmuştur ($p<0,01$). Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Hakemlerin, %14,3'ü ($n=34$) kadın, %85,7'si ($n=204$) erkek; eğitim durumlarının %2,5'inin ($n=6$) lise ve denge okulu iken, %5,9'unun ($n=14$) ön lisans, %71,4'ünün ($n=170$) lisans, %20,2'sinin ($n=48$) ise lisansüstü olduğu; medeni durumlarının %68,0'inin ($n=162$) bekâr iken, %32,0'sinin ($n=76$) evli olduğu; klasman türlerinin %11,8'inin ($n=28$) A klasmanında, %23,9'unun ($n=57$) B klasman, %64,3'ünün ($n=153$) ise C klasmanında olduğu; hakemlik yıllarının %12,2'si ($n=29$) 1-3 yıldır iken, %37,4'ü ($n=89$) 4-6 yıl, %50,4'ü ($n=120$) ise 7 yıl ve üzeri olduğu ve son olarak, aylık gelirlerinin, %18,9'unun ($n=45$) 1000 TL ve altı iken, %18,9'unun ($n=45$) 1001-2000 TL, %19,7'sinin ($n=47$) 2001-3000 TL, %17,6'sının ($n=42$) 3001-4000 TL, %24,8'inin ($n=59$) 4001 TL ve üzeri olduğu tespit edilmiştir.

Farklı klasmandaki basketbol hakemlerinin cinsiyet değişkenlerine göre, karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri ölçeği puanlarına ilişkin istatistiksel sonuçları incelendiğinde, karar vermede özsaygı (I. kısım) ve karar verme stilleri alt boyutlarından dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme ile basketbol hakemlerinin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Aktaş (2014), Alver (2003), Avşaroğlu ve Üre (2007), Çetin (2009), Gacar (2011), Karahüseyinoğlu (2013), Kelecek ve diğerleri (2013), Kırgil (2015), Taşdelen (2001) ve Dinçer (2013) de çalışmalarında, cinsiyetler arası karar verme yöntemlerinde anlamlı fark olduğu neticesine ulaşamamışlardır. Ancak Deryahanoğlu (2014), kick boks hakemleri üzerinde yapmış olduğu araştırmasında, dikkatli karar verme alt boyutunda erkek katılımcıların lehine anlamlı fark olduğunu gözlemlemiştir. Bunun yanı sıra Kılıçoğlu (2017), sporculardan oluşan örneklem grubu ile yapmış olduğu araştırmasında, karar vermede özsaygı ve dikkatli karar verme alt boyutunda kadınların lehine, kaçınan, erteleyici ve panik alt boyutlarında ise erkeklerin lehine anlamlı fark olduğunu belirtmiştir. Temel (2015) ise, beden eğitimi öğretmenlerinde cinsiyet değişkeni doğrultusunda, erkek katılımcıların lehine dikkatli karar verme alt boyutunda anlamlı fark olduğuna yönelik tespitte bulunmuştur.

Hakemlerin medeni hali ile karar verme stilleri alt boyutlarından kaçınan karar verme, erteleyici karar verme genel karar verme ve panik karar verme ($p=0.002<0,05$) düzeyinde anlamlı farklılaşmanın olduğu saptanmıştır. Bu fark kaçınan karar verme stili alt boyutunda bekâr futbol hakemlerin ortalaması 0.52, evli hakemlerin ortalaması ise 0.35'e oranla daha yüksek olduğu ve anlamlı bir farklılaşma olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Karar verme ölçeği alt boyutlarından erteleyici karar verme alt boyutunda, bekâr hakemlerin ortalaması 0.59, evli futbol hakemlerin ortalaması ise 0.45'e oranla daha yüksek olduğu ve anlamlı bir farklılaşma olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Karar verme ölçeği alt boyutlarından panik karar verme alt boyutunda, bekâr hakemlerin ortalaması ise 0.51, evli futbol hakemlerin ortalaması ise 0.34'e oranla daha yüksek olduğu ve anlamlı bir farklılaşmanın olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Karar verme ölçeği alt boyutlarından genel karar verme alt boyutunda, bekâr hakemlerin ortalaması 1.17, evli futbol hakemlerin ortalaması ise 1.03'e oranla daha yüksek olduğu ve anlamlı bir farklılaşma olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Uzunoğlu (2008) yapmış olduğu Türk futbol hakemlerinin karar verme stillerinin klasmanlarına ve bazı değişkenlere göre incelenmesi çalışmasında futbol hakemlerinin medeni durumları ile kaçınan puan ortalamaları ele alındığında, evli hakemlerin puan ortalamalarının, bekâr hakemlerin puan ortalamalarından

düşük olduğunu bulmuştur. Bu çalışmada bizim araştırmamızla paralellik göstermektedir. Evli bireylerin sorumluluğunun daha fazla olması, bekâr bireylere göre kaçınan karar verme, erteleyici karar verme, panik karar verme stillerini daha da az kullandığını söyleyebiliriz. Aktaş (2014), Alver (2003), Gacar (2011), Karahüseyinoğlu (2013) ve Kırgil (2015), araştırmalarında medeni durum değişkeninde, karar vermede özsaygı ve karar verme alt boyutlarında anlamlı fark tespit edememişlerdir. Deryahanoğlu (2014) kick boks hakemleri üzerinde yapmış olduğu çalışmasında kaçınan karar verme alt boyutunda bekarların lehine anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir.

Farklı klasmandaki basketbol hakemlerinin klasman türü değişkenlerine göre, karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri ölçeği puanlarına ilişkin istatistiksel sonuçları incelendiğinde, karar vermede özsaygı (I. kısım) ve karar verme stilleri alt boyutlarından dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme ile basketbol hakemlerinin klasman değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Literatürde klasman türü ve karar verme stilleri ile ilgili araştırmamızı destekleyen ya da farklı yönde sonuç veren çalışmaya rastlanmadığından karşılaştırma yapılamamıştır.

Klasman hakemlik yılı ile dikkatli karar verme stili ve genel karar stili arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki görülmemektedir. Bununla birlikte, klasman hakemlik yılı değişkenine göre kaçınan karar verme stili, panik karar verme stili ve genel karar verme alt boyutlarında istatistiksel olarak bir ilişki olup, bu değişkenler arasındaki bu ilişki negatif yönde ve düşük seviyededir.

Farklı klasmandaki basketbol hakemlerinin hakemlik yılı değişkenlerine göre, karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri ölçeği puanlarına ilişkin istatistiksel sonuçları incelendiğinde, hakemlik yılına göre öz saygı (kendine güven), dikkatli karar verme stili ve erteleyici karar verme stili alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Bununla birlikte hakemlik yılına göre kaçınan karar verme stili alt boyut puanı istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,010$; $p<0,05$). 1-3 yıldır hakemlik yapanların kaçınan karar verme stiline göre yüksek olduğu bulunmuştur ($p=0,009$; $p<0,01$); panik karar verme stili alt boyut puanı istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,013$; $p<0,05$). 1-3 yıldır hakemlik yapanların panik karar verme stili alt boyut puanının, 7 yıl ve üzeridir hakemlik yapanlardan yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,006$; $p<0,01$); genel karar verme stili alt boyut puanı istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,008$; $p<0,01$). Yapılan ikili karşılaştırmalara göre 1-3 yıldır hakemlik yapanların genel karar verme stili alt boyut puanının, 7 yıl ve üzeridir hakemlik yapanlardan yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,003$; $p<0,01$). Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Gacar (2011), beden eğitimi ve spor alanındaki öğretim elemanlarının karar verme yöntemlerini incelediğinde, meslek yaşı en yüksek grubun lehine diğer gruplar ile aralarında dikkatli karar verme alt boyutunda anlamlı fark olduğunu gözlemlemiştir. Buna benzer olarak Göral (2014) da futbol antrenörlerinde meslek yaşı en yüksek grup ile en düşük grup arasında ilk grubun lehine, dikkatli karar verme alt boyutunda anlamlı fark görüldüğünü belirtmiştir.

Farklı klasmandaki basketbol hakemlerinin aylık gelir değişkenlerine göre, karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri ölçeği puanlarına ilişkin istatistiksel sonuçları incelendiğinde, karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri alt boyutlarından kendine güven, kaçınan karar

verme ve genel karar verme ile futbol hakemlerinin aylık gelir değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır. ($p>0,05$). Bununla birlikte dikkatli karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar vermede ise anlamlılık düzeyleri bulunmuş ($p<0,05$). Aylık geliri 1000 tl ve altı olan hakemlerin aylık geliri çok yüksek olan hakemlerden daha çok kaçınan karar verdiklerini söyleyebiliriz. Uzunoğlu (2008) da yaptığı çalışmada gelir düzeyleri ile özsayı puanları ortalamaları karşılaştırıldığında, sadece geliri 600 ve altı hakemlerle, geliri 1501-2000 olan hakemler arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Gelir düzeyi yükseldikçe hakemlerin karar verme aşamasında kendinden emin bir tutum sergiledikleri söylenebilir. Bu bulgular araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Kılıçoğlu (2017) ve Kırgil (2015) ise yapmış oldukları çalışmalarında, gelir durumu algısı değişkenine bağlı olarak, karar verme ölçeğinin hiçbir alt boyutunda anlamlı farklılığa ulaşamamışlardır.

Çalışmalar doğrultusunda, görülüyor ki adalet dağıtan kişiler olan hakemlere büyük görevler düşmektedir. Çünkü bir hakem, vereceği hatalı bir karar sonrası, bir takımın kaybetmesine veya kazanmasına sebep olabilmektedir. Fakat unutulmaması gereken, bu oyunun bir parçası olan hakemlerin de birer insan olduğudur. Sonuç olarak; çalışmamıza katılan basketbol hakemlerinin karar vermede özsayı ve karar verme stillerinde, hakemlerin cinsiyet, medeni durum, klasman türü, klasman hakemli yılı, hakemli yılı ve gelir düzeyi gibi bazı demografik özelliklerine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Özellikle çok zor bir faaliyet olan hakemlik kavramının farklı çalışmalar ile desteklenerek, bu alanda oluşabilecek sorunları en az seviyeye indirmek gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Akınalp H. Ve Ay S.M (2017), Fiziksel Saldırı Girişimi, Fiziksel Saldırı Ve Hakaret Davranışlarının Karate Hakemlerinin Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi, Sosyal Bilimler Dergisi, sayı 16, sayfa 1-25.
- Aktaş, S. (2014). Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı yöneticilerinin karar verme stillerinin karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Alver, B. (2003). Çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların empatik becerileri, karar stratejileri ve psikolojik belirtileri arasındaki ilişkiler. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum
- Avşaroğlu, S., ve Üre, Ö. (2007). Üniversite öğrencilerinin karar vermede özsayı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18, 85- 100.
- Balcıoğlu, İ. (2003). Sporun Sosyolojisi ve Psikolojisi. İstanbul: Bilge Yayınları.
- Çetin, M. Ç. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karar verme stilleri sosyal beceri düzeyleri ve stresle başa çıkma biçimlerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Deryahanoğlu, G. (2014). Kick boks hakemlerinin karar verme ve atılganlık düzeylerinin algılanan mesleki yeterlilik üzerine etkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

- Dinçer, N. (2013). Spor yöneticilerinin karar verme stilleri ile problem çözme becerileri üzerine bir araştırma. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gacar, A. (2011). Türkiye'deki beden eğitimi ve spor öğretim elemanlarının karar verme ve atılganlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Göral, K. (2014). Futbol antrenörlerinin yeterlilikleri, karar verme stratejileri ve takım performansları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Karahüseyinoğlu, F. (2013). Kamu yöneticilerinin karar verme tarzlarını özsayıgı düzeyleri üzerinden okumak: Elazığ örneği. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Kelecek, S., Altıntaş A., ve Aşçı F. H. (2013). Sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 8(1), 21-27.
- Kıloğlu, M. (2017). Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerine (TOHM) devam eden sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kırgil, F. (2015). Beden eğitimi öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerinin karar verme ve atılganlık düzeylerinin bazı değişkenlikler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- MHK (Merkez Hakem Kurulu Yayını). (1997). Hakem Kimdir? < <http://hakemrehberi.8m.com> > (2006).
- Taşdelen, A. (2001). Öğretmen adaylarının bazı psiko sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(10), 40-52.
- Temel, V. (2015). Beden eğitimi öğretmenlerinin, problem çözme becerileri, karar verme stilleri ve öfke tarzları. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Uzunoğlu Ö (2008). Türk Futbol Hakemlerinin Karar Verme Stillerinin Klasmanlarına Ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.